

Position paper 'Vrije artsenukeuze' - Consumentenbond

Recente ontwikkelingen

Consumenten vinden het van groot belang dat zij zelf kunnen bepalen naar welke zorgverlener zij kunnen gaan. Een peiling onder ruim 11.000 panelleden van de Consumentenbond wees uit dat maar liefst 83,7% deze mening is toegedaan. Vrije artsenukeuze is voor consumenten dus cruciaal bij de keuze voor een zorgverzekeraar. De laatste jaren lopen zij hierbij echter tegen steeds meer problemen aan.

- Als je een **naturapolis** afsluit, dan moet je weten welke zorgverzekeraars een contract met de zorgverleners van jouw keuze hebben afgesloten. Alleen dan kun je de juiste keuze maken. Wij vinden dat jaarlijks op 12 november ook duidelijk moet zijn welke zorgverlener door welke zorgverzekeraar is gecontracteerd. En dat is zorgverzekeraars en zorgverleners al jaren niet gelukt. Het gevolg is dat consumenten niet beschikken over voldoende informatie op het moment dat zij een zorgverzekering dienen af te sluiten. Dat is een slechte zaak, want er is een kans dat de zorgverlener van jouw voorkeur niet gecontracteerd is. In zo'n geval is de wijze waarop jouw zorgverzekeraar het hinderpaalcriterium toepast van groot belang. Een lagere vergoeding dan je zou ontvangen bij gecontracteerde zorg is dan niet rechtvaardig.
- Als je een **restitutiepolis** afsluit, dan kun je bij de zorgverlener van jouw keuze terecht. Van belang hierbij is dat de kosten van een restitutiepolis aanzienlijk hoger zijn dan die van een naturapolis, zodat niet iedereen zich een restitutiepolis kan veroorloven. ¹ In de afgelopen jaren neemt het aantal restitutiepolissen in rap tempo af. In 2022 waren er nog 14, in 2023 is het aantal afgenomen tot 7. Het verdwijnen van de restitutiepolis staat haaks op de wensen van de consument, terwijl het belang van de consument voor verzekeraars centraal dient te staan (ZVW en code zorgverzekeraars)

Gevolgen voor de positie van de consument en de solidariteit

In een brief aan minister Kuipers (d.d. 8 september jl.) heeft de Consumentenbond eerder dit jaar gewezen op een aantal knelpunten in de zorg, die in strijd zijn met de Zorgverzekeringswet. Een belangrijke doelstelling en onderdeel van de Zorgverzekeringswet is 'het bevorderen van de keuzevrijheid en mobiliteit van verzekerden in een transparant verzekeringsstelsel waarin alle deelnemers onder gelijke condities participeren'. Wij stellen vast dat het gebrek aan informatie over zorgverzekeringen niet aansluit op deze doelstelling. En tevens in strijd is met de expliciete informatieplicht van de zorgverzekeraars.

Wat betekent dit voor het hinderpaalcriterium?

Met het beperken van de vergoeding van niet gecontracteerde zorg – in dit geval voor GGZ en wijkverpleging - is de Consumentenbond het volstrekt oneens. Wij hebben hiervoor vier redenen.

- Vanwege de genoemde gebrekkige informatie kan de consument met een naturapolis niet overzien of en in hoeverre zijn preferente zorgverleners zijn gecontracteerd.
- Met het afnemen van het aantal restitutiepolissen is de keuzevrijheid van de consument minimaal.
- Aanpassing van het hinderpaalcriterium vergroot de tweedeling tussen arm en rijk.
- De inkoop van zorg vindt overwegend op basis van de kosten plaats, en heeft weinig te maken met de kwaliteit van zorg. Er wordt bovendien voorbijgegaan aan het belang van de relatie/vertrouwensband tussen consument en behandelaar

Concluderend

Basisdoelstellingen van de ZVW zijn kostenbeheersing en bevordering van de kwaliteit van zorg. De prioriteit van zorgverzekeraars lijkt met name de eerste doelstelling te zijn, en niet de tweede. De hierboven genoemde wijze waarop de zorg momenteel is georganiseerd is in strijd met fundamentele beginselen van de Zorgverzekeringswet. Beperking van de vergoedingen door verdere aanpassing van het hinderpaalcriterium zou de positie van consumenten verder verslechteren, en kan wat de Consumentenbond betreft daarom niet aan de orde zijn. ²

Den Haag, 30 november 2022

¹ Het verschil tussen de goedkoopste naturapolis en de goedkoopste restitutiepolis bedraagt 190 euro per jaar

² Aanscherping van het hinderpaalcriterium zou onder voorwaarden mogelijk zijn, als daardoor de kwaliteit van zorg niet in het geding is. Aan deze voorwaarden wordt nu niet voldaan